

Ehdotus neuvoston päätökseksi makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Jugoslavian liittotasavallalle

(2002/C 291 E/19)

KOM(2002) 436 lopull. — 2002/0192(CNS)

(Komission esittämä 30 päivänä heinäkuuta 2002)

PERUSTELUT**1. Johdanto**

Jugoslavian liittotasavallassa lokakuussa 2000 tapahtuneiden poliittisten ja demokraattisten muutosten jälkeen maan viranomaiset ovat onnistuneet luomaan (uudelleen) yhteydet kansainvälisiin järjestöihin ja erityisesti palauttamaan ennalleen maan taloudelliset suhteet monenvälisiin luotonantajiin ja virallisiin kahdenvälisiin luotonantajiin. Jugoslavian liittotasavallasta tuli uudelleen Kansainvälisen valuuttarahaston (jäljempänä "IMF") jäsen joulukuussa 2000 ja vuoden 2001 alkupuolella siitä tuli Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (jäljempänä "EBRD") jäsen. Myös entisen Jugoslavian sosialistisen liittotasavallan jäsenyys Maailmanpankissa siirrettiin sille. Lokakuussa 2001 Jugoslavian liittotasavalta selvitti kaikki maksurästinsä Euroopan investointipankille (jäljempänä "EIP"), mikä mahdollisti sen sisällyttämisen EIP:n ulkoisia toimia koskevan takuuvaltuutuksen soveltamisalaan ja sittemmin ensimmäisten investointihankkeita koskevien luotonantotoimien aloittamisen. Marraskuussa 2001 Jugoslavian liittotasavalta teki Pariisin klubin luotonantajien kanssa sopimuksen, joka koski kyseisten luotonantajien Jugoslavian liittotasavallalle myöntämää kaksivaiheista 66 prosentin alennusta maksamattomien rahoitusvelvoitteiden nettohyötyarvosta (vuoden 2001 lopulla noin 4,5 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria). Ensimmäinen vaihe (51 prosenttia) alkoi vuoden 2002 toukokuun alussa IMF:n johtokunnan hyväksyttyä kolmivuotisen laajennetun rahoitusjärjestelyn, jolla tuetaan Jugoslavian liittotasavallan talousohjelmaa vuosina 2002–2005. Toinen vaihe alkaa IMF:n ohjelman päättyttyä (arvion mukaan maaliskuussa 2005). Neuvottelut Lontoon klubin luotonantajien kanssa Jugoslavian liittotasavallan maksamattomien rahoitusvelvoitteiden (vuoden 2001 lopulla noin 2,8 miljoonaa dollaria) selvittämisestä kaupallisten luotonantajien osalta jatkuvat.

Poliittisilla tapahtumilla on suuri vaikutus taloudellisen toimintaympäristön kehittymiseen. Presidentti Vojislav Kostunica ja molempien maiden viranomaiset allekirjoittivat maaliskuun puolivälissä 2002 Belgradin sopimuksen Serbian ja Montenegron suhteiden uudelleenjärjestelystä. Sopimuksessa määritetään Serbian ja Montenegron suhteiden uudelleenjärjestelyn yleiset lähtökohdat. Liittotasavallan ja tasavallan parlamentit ovat antaneet sopimukselle tukensa. Belgradin sopimuksen paneminen kokonaisuudessaan täytäntöön on ehdoton edellytys Jugoslavian liittotasavallan edistymiselle EU:n vakautus- ja assosiaatioprosessissa. Vielä vahvistamattoman uuden perusoikeuskirjan odotetaan selkiyttävän valtion yhteiskunnallisten laitosten rakennetta. Tältä pohjalta olennainen edellytys Jugoslavian liittotasavallan ja EU:n suhteiden tiivistymiselle entisestään on, että maan poliittiset johtajat pitävät kiinni sitoumuksestaan yhdenmukaistaa toimintatansa ja luoda sisämarkkinat sekä yhteinen kauppa- ja tullipolitiikka.

Maan viranomaiset ovat lokakuun 2000 jälkeen saavuttaneet huomattavaa edistystä makrotalouden vakauttamisessa, valuutan, hintojen ja kaupan vapauttamisessa ja markkinoiden luottamuksen parantamisessa. Talouden rakenneuudistuksen edistämiseksi on toteutettu tärkeitä lainsäädäntö- ja sääntelytoimenpiteitä. Maassa on muun muassa otettu käyttöön vakaa ja avoin yksityistämissäännöstö ja uusi pankkilainsäädäntö. Myös julkisten menojen valvonnan tehostamisessa on edistytty. Veropolitiikan tavoitteiksi on otettu tariffien alentaminen ja veropohjan laajentaminen, mikä tehostaa veronkantoa.

Cards-ohjelmasta myönnetyn yhteisön yleisen tuen lisäksi (434 miljoonaa euroa vuosina 2000 ja 2001 ja vuonna 2002 todennäköisesti 195 miljoonaa euroa) yhteisö on tukenut Jugoslavian liittotasavallan taloussuudistuksia 345 miljoonan euron makrotaloudellisella avulla, joka myönnettiin osana kesäkuussa 2001 hyväksyttyä IMF:n valmiusluotto-ohjelmaa. Neuvosto päätti 16 päivänä heinäkuuta 2001 myöntää Jugoslavian liittotasavallalle enintään 300 miljoonan euron makrotaloudellisen apupaketin ⁽¹⁾. Neuvosto tarkisti päätöstään 10 päivänä joulukuuta 2001 lisäämällä avustussuutta 75 miljoonasta eurosta enintään 120 miljoonaan euroon. Rahoitusavun kokonaismäärä nousi tämän seurauksena enintään 345 miljoonaan euroon ⁽²⁾. Kun Jugoslavian liittotasavalta oli maksanut kaikki rästinsä (yhteensä 232 miljoonaa euroa)

⁽¹⁾ Päätös 2001/549/EY (EYVL L 197, 21.7.2001, s. 36).

⁽²⁾ Päätös 2001/901/EY (EYVL L 334, 18.12.2001, s. 30).

EIP:lle ja Euroopan yhteisölle, avun ensimmäinen 260 miljoonan euron erä (joka koostui 225 miljoonan euron lainasta ja 35 miljoonan euron avustuksesta) vapautettiin lokakuussa 2001. Toinen 40 miljoonan euron (avustus-) erä maksettiin tammikuussa 2002, kun avustuksen maksamiselle asetettujen ehtojen todettiin täyttyneen ja oli allekirjoitettu täydentävä yhteisymmärryspöytäkirja, jossa määritettiin kolmannen 45 miljoonan euron (avustus-) erän maksamisen talous- ja rakennepoliittiset ehdot. Komission yksiköt arvioivat huhtikuussa 2002 Jugoslavian liittotasavallan viimeaikaista talous- ja rakennepoliittista kehitystä sekä erityisesti maan viranomaisten edistymistä täydentävässä yhteisymmärryspöytäkirjassa määritettyjen ehtojen täyttämässä. Arvioinnin tulos oli, että suuri osa ehdoista oli täytetty, ja viranomaisten kanssa voitiin näin ollen sopia jatkotoimista, jotka oli toteutettava ennen viimeisen kolmannen erän maksamista. Kaikki täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ehdot on nyt täytetty. Viimeisen avustuserän maksaminen käynnistyi heinäkuun alussa.

Vaikka vakauttamisen ja uudistusten alalla on edistytty huomattavasti verrattuna vuoden 2000 lopun tilanteeseen, ratkaistavana on vielä suuria taloudellisia haasteita, joihin Jugoslavian liittotasavallan viranomaiset aikovat tarttua IMF:n uuden ohjelman aikana. Maan taloudellinen tilanne on edelleen vaikea, sillä BKT on yhä ennätysmäisen alhaisella tasolla ja teollisuuden suorituskyky on heikko. Uudistuksia on jatkettava tinkimättömästi perustan luomiseksi kestäväälle kehitykselle ja työllistämiseksi. Uudistusten kohteiksi on otettava varsinkin suurelta osin maksukyvyttömät julkiset yritykset, joilla on liian vähän pääomaa mutta liikaa työntekijöitä. Tarvitaan myös lisätoimia tehostaman ja heikon pankkialan nykyaikaistamiseksi. Infrastruktuurin kunnossapito on laiminlyöty useiden vuosien ajan. Rappeutuneen infrastruktuurin kunnostaminen edellyttääkin nyt uusia suuria investointeja.

Jugoslavian liittotasavallan talouden kestävä ulkoinen kehitys muodostaa suuren haasteen vielä Pariisin klubin sopimien huomattavien velanhuojennusjärjestelyiden jälkeenkin ja kansainvälisten rahoituslaitosten myöntämästä merkittävästä rahoitusavusta huolimatta. Jäljellä oleva rahoitusvaje aiheuttaa edelleen suurta painetta maan maksutaseeseen. IMF:n laatimien ennusteiden mukaan Jugoslavian liittotasavallan talous on myös jatkossa riippuvainen julkisesta rahoituksesta, sillä vaikka yksityisen rahoituksen määrä on kasvussa, sen määrä on vielä täysin riittämätön keskipitkän aikavälinen rahoitustarpeiden täyttämiseksi.

Tässä tilanteessa ja talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan komissio ehdottaa nyt, että neuvosto tekisi päätöksen makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Jugoslavian liittotasavallalle.

2. Viimeaikainen talouskehitys

Jugoslavian liittotasavallan reaalin BKT kasvoi vuonna 2001 noin 5,5 prosenttia (Montenegron 3,5 prosentin kasvu mukaan luettuna). Kasvu oli hiukan ennustettua nopeampaa pääasiassa maataloustuotannon elpymisen (20–25 prosenttia) ja palvelutoiminnan vilkastumisen ansiosta. Teollisuustuotanto oli tehotonta koko vuoden 2001, sillä se oli vuoden kahden ensimmäisen kuukauden aikana 4,7 prosenttia edellisen vuoden vastaavaa jaksoa alhaisemmalla tasolla.

Serbiassa inflaatio hidastui huomattavasti vuoden lopulla (vuoden 2000 lopun 11,5 prosentista vuoden 2001 lopun 39 prosenttiin) sähkönhintojen ja välillisten verojen korotuksista huolimatta. Pohjainflaatio on noin 15 prosenttia. Vuoden 2002 kolmen ensimmäisen kuukauden kuukausittainen inflaatioaste oli keskimäärin 0,8 prosenttia, joka viittaisi noin 10 prosentin vuotuisen inflaatioasteeseen. Tämä on huomattavasti tavoitteeksi asetettua 20 prosentin inflaatioastetta hitaampaa. Montenegrossa inflaatioaste oli vuoden 2001 lopulla noin 24 prosenttia eli tavoitteeksi asetettua 15 prosentin inflaatioastetta korkeampi mutta alhaisempi kuin Serbiassa. Reaalipalkkojen jäädytykset julkisella alalla ovat mitä ilmeisimmin tukeneet inflaation hidastumista. Jugoslavian liittotasavallan viranomaiset ovat sopineet IMF:n kanssa julkisen sektorin palkkatason pitämisestä vuonna 2002 ennallaan suhteessa BKT:hen.

Jugoslavian liittotasavallan julkisen talouden sulautettu alijäämä ennen avustuksia oli vuonna 2001 noin 1,3 prosenttia suhteessa sen BKT:hen (noin 140 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria), vaikka tarkistettu ohjelmavoite oli ollut 4 prosenttia. Luvussa on otettu huomioon Montenegron noin 5 prosentin (ennen avustuksia) julkisen talouden alijäämä suhteessa sen BKT:hen. Osasyynä ohjelmavoitetta huomattavasti pienempään alijäämään oli vuoden 2001 alkupuolella täytäntöön pannun veropolitiikan ansiosta parantunut veronkanto (liikevaihtoverot, valmisteverot ja bruttotulovero). Alijäämään pienuutta edistivät kuitenkin pääasiassa ankarat julkisten menojen supistamistoimet, koska yritysten yksityistämisestä ja ulkomaisesta rahoitusavusta saatavat tulot viivästyivät. Alijäämä rahoitettiin kotimaisella luotonotolla (0,6 prosenttia

BKT:sta, kuten oli suunniteltu) ja ulkomaisella rahoituksella (0,8 prosenttia BKT:sta verrattuna suunniteltuun 2,1 prosenttiin). Koska menojen tavoitetaso on kestävä, Jugoslavian liittotasavallan sulautettu budjetialijäämä vuonna 2002 arvioidaan noin 5,6 prosentiksi BKT:sta, joka aiotaan rahoittaa kotimaisella luotonotolla (0,6 prosenttia BKT:sta), yksityistämisestä saatavilla tuloilla (1,4 prosenttia) ja ulkomaisella avulla (3,6 prosenttia).

Jugoslavian dinarin kurssi pysyi suhteellisen vakaana eli noin 59 dinarissa/1 euro, mikä heijastaa Serbiassa koko vuoden 2001 noudatettua tiukkaa raha- ja finanssipolitiikkaa ja melko suotuisaa maksutasekehitystä. Vaihtotaseen alijäämä (ennen avustuksia) oli huomattavasti alkuperäisiä ennusteita alhaisempi (10,9 prosenttia 14,6 prosentin sijaan), vaikka tuonti kasvoi odotettua enemmän (30 prosenttia 21 prosentin sijaan) ja vienti jäi hieman ennustettua alhaisemmalle tasolle. Tilanteen paraneminen johtui odotettua suuremmista maksuvirroista ulkomailta. Jugoslavian keskuspankin bruttomääräinen valuuttavaranto oli vuoden 2001 lopulla 1 200 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria (vuoden 2001 alussa vastaava luku oli 605 miljoonaa dollaria), joka vastaa lähes 2,4 kuukauden tuontia, ja kasvoi vuoden 2002 kahden ensimmäisen kuukauden aikana vielä 160 miljoonalla dollarilla. Jugoslavian liittotasavallan talouden ulkoinen kannattavuus muodostaa kuitenkin edelleen suuren haasteen. Lähinnä velanhoitovelvoitteiden ja valuuttavarantojen lisävahvistustarpeen aiheuttamat huomattavat rahoitustarpeet kohdistavat kuitenkin myös jatkossa maksutaseeseen suurta painetta.

3. Keskipitkän aikavälin talouspolitiikka

3.1. Talouspolitiikan päätavoitteet vuosina 2002–2005

Jugoslavian liittotasavallan keskipitkän aikavälin talouspolitiikan puitteet määritetään IMF:n kanssa laaditussa kolmivuotisessa laajennetussa rahoitusjärjestelyssä, jonka IMF:n johtokunta hyväksyi 13 päivänä toukokuuta 2002. Viranomaiset arvioivat vuosittaisen reaalisen talouskasvun nousevan 4 prosentista vuonna 2002 noin 5 prosenttiin vuosina 2003–2005. Serbiassa tavoitteeksi on asetettu inflaation hidastuminen (vuoden lopulla) 8 prosenttiin (20 prosentista vuonna 2002 ja 12 prosentista vuonna 2003) vuoden 2004 loppuun mennessä. Montenegrossa inflaatiiovauhdin odotetaan laskevan vuoden 2002 loppuun mennessä 12 prosenttiin ja hidastuvan edelleen vuosina 2003 ja 2004. Vaihtotaseen alijäämän odotetaan kasvavan 10,9 prosentista 12,9 prosenttiin BKT:sta vuoden 2002 aikana ja kohenevan vakaasti vuosina 2003–2005 lähinnä viennin elpymisen ansiosta. Viranomaiset aikovat kuitenkin rahoittaa pääosan vaihtotaseen alijäämästä keskimäärin noin 840 miljoonan Yhdysvaltain dollarin vuotuisilla ulkomaisilla avustusrirroilla. Valuuttavarantojen, jotka vuoden 2001 lopulla vastasivat 2,4 kuukauden tuontia, odotetaan kasvavan siten, että ne vastaavat 4,3 kuukauden tuontia.

3.2. Makrotalouspolitiikka

Jugoslavian liittotasavallan viranomaiset aikovat saavuttaa asetetut tavoitteet jatkamalla varovaisen makrotalouspolitiikan noudattamista keskipitkällä aikavälillä. Finanssipolitiikan tasolla tarkoituksena on edelleen rajoittaa julkisia menoja etenkin alentamalla tukia, uudistamalla julkishallinnon ja julkisen sektorin palkkapolitiikkaa ja eläke- ja terveydenhoitoaloja. Menojen osuuden BKT:sta odotetaan laskevan 3 prosenttia vuoteen 2005 mennessä vuoden 2002 suhteellisen korkeasta 49 prosentin tasosta. Tulopuolella viranomaiset pyrkivät jatkamaan veropohjan laajennusta parantamalla verohallintoa ja tehostamalla veronkantoa. Kuten muissa siirtymätalouksissa, myös Jugoslavian liittotasavallassa julkisen talouden alijäämän odotetaan kuitenkin pysyvän suhteellisen korkeana koko jakson ajan lähinnä infrastruktuurin rappeutumisesta johtuvan investointimenotarpeen ja ulkoisten velanhoitovaatimusten takia. Myös heikoimmassa asemassa olevien väestöosien sosiaalimenojen rahoittamista pidetään välttämättömänä, jotta uudistuksilla olisi takanaan kansalaisten tuki. Julkisen velan osuuden BKT:sta odotetaan puolittuvan vuoden 2001 lopun noin 130 prosentista 65 prosenttiin vuoden 2005 lopulla.

Rahapolitiikan keskeisenä tavoitteena on myös jatkossa inflaation hidastuminen. Kuten vuonna 2001, perusrahan luominen perustuu valtaosin ulkomaisen varallisuuden nettomäärän kasvuun. Kotimaisen varallisuuden nettomäärän kasvu pysyy edelleen erittäin pieninä. Tästä syystä kotimainen lainananto pankkijärjestelmästä hallitukselle pysyy keskipitkällä aikavälillä alle 0,5–1,0 prosentissa BKT:sta. Julkisen sektorin maltillista palkkapolitiikkaa pidetään keskeisenä inflaation hidastumista tukevana seikkana. Hallinnoituun kelluvaan järjestelmään perustuvan politiikan noudattamista jatketaan, vaikka viranomaiset seuraavat tiiviisti valuuttakurssipolitiikan tarkoituksenmukaisuutta ottaen huomioon myös ulkoisen kilpailukyvyyn ja vientituloksen. Valuuttakurssipolitiikkaa voidaan myös tarkistaa äskettäin hyväksytyn uuden valuuttakurssitapahtumia koskevan lain mukaisesti. Keskipitkällä aikavälillä on tarkoitus poistaa kaikki vaihtotasetta koskevat rajoitukset ja vapauttaa huomattava osa pääomatasetapahtumista.

3.3. Rakenneuudistukset

Viranomaiset aikovat jatkaa rakenneuudistuksia keskipitkällä aikavälillä erityisesti julkisen talouden sekä pankki- ja yritystoiminnan aloilla. Uudistukset täydentävät olennaisesti makrotaloudellisen vakauttamisen jatkamista. Myös hintojen vapauttamista jatketaan etenkin mukauttamalla energian hinnat kustannukset kattavalle tasolle vuoden 2004 puoliväliin mennessä. Kaupan alalla on laajennetun rahoitusjärjestelyn aikana tarkoitus poistaa jäljellä olevat kaupan esteet eli määrälliset rajoitukset, terveys-, ympäristö- ja turvallisuusyistä sovellettavia rajoituksia lukuun ottamatta.

Julkisen talouden alalla kattavan menojen valvontajärjestelmän käyttöönotto Serbiassa ja verohallinnon lujittaminen on asetettu yhteiskunnallisten laitosten vahvistamisen painopistealueiksi. Menopolitiikassa tavoitteeksi on asetettu julkisten menojen laajamittainen uudelleen kohdentaminen julkisten palveluiden laadun ja tehokkuuden parantamiseksi. Julkisten menojen rationalisointia voidaan edistää myös tulonsiirtojen ja sosiaalietuuksien paremmalla kohdentamisella ja eläkejärjestelmän kattavalla uudistamisella sekä valtiontukien tarkistamisella. Serbiassa tärkein veropoliittinen uudistus on vuoden 2004 alkupuolelle kaavailtu arvonnäisäveron käyttöönotto.

Pankkialalla painotetaan pankkivalvonnan kehittämistä tiukentamalla vakautta ja luotettavuutta turvaavia säädöksiä kansainvälisten standardien mukaisesti. Näin voidaan vahvistaa pankkien rahoitusasemaa. Myös sellaisten pankkien tervehdyttämistä ja mahdollista uudelleenjärjestelyä, jotka ovat Jugoslavian keskuspankin tehostetussa valvonnassa tai jotka on sijoitettu pankkien elvytysviraston alaisuuteen (Bank Rehabilitation Agency), aiotaan jatkaa. Viranomaiset aikovat lisäksi nopeuttaa rahoituslaitosten yksityistämistä. Montenegrossa on tehtävä pikaisesti päätös siitä, olisiko tietyille pankeille myönnettävä uusi toimilupa vai olisiko ne suljettava.

Valtio-omisteisten suuryritysten rakenneuudistuksia ja yksityistämistä aiotaan kiihdyttää keskipitkällä aikavälillä. Noin 150 yritystä on valittu yksityistämistä koskevien tarjousehdotusten kohteiksi. Noin 70 yrityksen osalta yksityistämismenettelyt ovat edenneet jo pitkälle, 28 yritystä aiotaan myydä vuoden 2002 loppuun mennessä ja loput yritykset seuraavien vuosien aikana. Noin 150–200 yrityksen yksityistämistä huutokaupan kautta valmistellaan parhaillaan. Kyseiset yritykset on tarkoitus myydä vuoden 2002 loppuun mennessä. Yksityistämismenettelyt aiotaan käynnistää keskipitkällä aikavälillä valtaosassa yhteensä noin 4 000 valtio-omisteisesta yrityksestä ja saattaa päätökseen vuoden 2005 puoliväliin mennessä. Viranomaiset aikovat lisäksi toteuttaa rakenneuudistuksen noin 40 suuressa monialayhtymässä ennen niiden mahdollista yksityistämistä.

4. Jugoslavian liittotasavallan ulkoinen rahoitustarve vuosina 2002 ja 2003

Vaikka Jugoslavian liittotasavalta jatkaa makrotaloudellista vakauttamista ja rakenteelliset uudistukset etenevät edelleen suotuisasti laajennetun rahoitusjärjestelyn mukaisesti, IMF:n laatiman arvion ja äskettäin julkaistussa raportissa (EBS/02/73, 26. huhtikuuta 2002) esitettyjen ennusteiden perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että maa pysyy keskipitkällä aikavälillä erittäin riippuvaisena ulkoisesta rahoitustuesta, makrotaloudellinen apu mukaan luettuna. Suuret rahoitustarpeet johtuvat etenkin ulkoisista velanhoidonvelvoitteista ja valuuttavarantojen vahvistustarpeesta sekä julkisen infrastruktuurin kunnostamisesta ja yritysten ja pankkien rakenneuudistuksista aiheutuvista kustannuksista.

IMF:n esittämien maksutase-ennusteiden mukaan vuosien 2002 ja 2003 bruttorahoitustarve on noin 8,45 miljardia Yhdysvaltain dollaria, joka tarvitaan pääasiassa ulkoisten maksurästien (noin 4 miljardia dollaria) ja arvioitujen vaihtotaseen alijäämien (ennen avustuksia) (noin 3,37 miljardia dollaria) kattamiseen. Lisäksi rahoitusta tarvitaan bruttovaluuttavarantojen kasvattamiseen vuoden 2003 loppuun mennessä noin 900 miljoonalla dollarilla tasolle, joka vastaa 3,5 kuukauden tuontiennustetta ja joka katsotaan valuuttakaupan vapauttamisen etenemisen kannalta tarkoituksenmukaiseksi määräksi.

Bruttorahoitustarpeen odotetaan alenevan yksityisten nettopääomavirtojen (1,67 miljardia Yhdysvaltain dollaria), odotettavissa olevan velanhuojennuksen (lähinnä Lontoon klubin suunnalta odotetaan noin 4 231 miljoonan dollarin huojennusta Pariisin klubin kanssa sovittuja ehtoja vastaavin ehdoin) ja tiukoihin sitoumuksiin perustuvien kahdenvälisen virallisten lainojen ja avustusten ansiosta (421 miljoonaa dollaria). Jäljelle jäävä rahoitusvaje on näin ollen 2 131 miljoonaa dollaria.

Kansainvälisten rahoituslaitosten vuoden 2002 aikana toistaiseksi antamat tiukat sitoumukset (350 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria) ja IMF:ltä vuosina 2002 ja 2003 odotettavissa oleva rahoitus (562 miljoonaa dollaria) alentavat toteutuessaan rahoitusvajeen noin 1,22 miljardiin dollariin, jonka kattamiseen tarvitaan ja on odotettavissa lisärahoitusta kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta ja kahdenvälistä lisärahoitusapua (300 miljoonaa dollaria vuonna 2002 ja 920 miljoonaa dollaria vuonna 2003). IMF odottaa kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta (IMF:ää lukuun ottamatta) vuonna 2003 saatavan rahoituksen määrän nousevan 360 miljoonaan dollariin, joten jäljelle jäävä noin 860 miljoonan dollarin rahoitusvaje on rahoitettava vuosina 2002 ja 2003 kahdenvälisellä rahoitusavulla.

IMF:n toimittamien tietojen mukaan noin 280 miljoonan Yhdysvaltain dollarin osuudessa tästä vuosina 2002/2003 jäljelle jäävästä rahoitusvajeesta on kyse makrotaloudellisesta vajeesta (vuonna 2002 noin 100 miljoonaa dollaria ja vuonna 2003 noin 180 miljoonaa dollaria). Näissä laskelmissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon virallisten kahdenvälisen luotonantajien muodostaman Pariisin klubin tarjoamaa maksutasetukea eli maksulykkäysten koron pääomittamisen kautta toteutettavaa käteishuojennusta, jonka arvo on kaudella 2002–2003 noin 100–120 miljoonaa dollaria.

IMF:n mukaan huomattava osa tämän makrotaloudellisen vajeen kattamisesta edellyttää yhteisöltä makrotaloudellista lisäapua jo vuodesta 2002 alkaen.

5. Yhteisön mahdollinen makrotaloudellinen lisärahoitusapu ja avun pääpiirteet

Komissio ehdottaa, että yhteisö antaa Jugoslavian liittotasavallalle makrotaloudellista lisärahoitusapua enintään 130 miljoonaa euroa. Ehdotettu määrä näyttää olevan yhdenmukainen IMF:n makrotaloudellisen tuen rahoitusvajetta ja -tarpeita koskevien ennusteiden kanssa.

Yhteisön myöntämä makrotaloudellinen lisärahoitusapu auttaisi vahvistamaan maan taloudellista, sosiaalista ja poliittista vakautta sekä säilyttämään sen tärkeän aseman vakauttavana tekijänä alueella. Yhteisön apua pidetään erityisesti tarkoituksenmukaisena tapana auttaa maata sen ulkoisissa rahoitusongelmissa maksutasetta tukemalla ja valuuttavarantoa vahvistamalla. Yhteisön makrotaloudellisella lisärahoitusavulla täydennetään niitä resursseja, joita kansainväliset rahoituslaitokset ja kahdenväliset rahoittajat ovat antaneet maan käyttöön. On olemassa riski, että jos riittävää virallista rahoitusta ei ole luvassa, tällä olisi kielteisiä vaikutuksia IMF:n laajennetun rahoitusjärjestelyn mukaisen talouspolitiikan jatkamiseen ja sitä kautta yleisiin kasvunäkymiin, työllisyyden tasoon ja elintasoon.

Ehdotetulla rahoitusavulla on tarkoitus täydentää IMF:n laajennetun rahoitusjärjestelyn ensimmäistä puolisko-a vuosina 2002 ja 2003. Apu maksettaisiin vähintään kahdessa erässä ja sille asetettaisiin tarkoituksenmukaisia makrotaloudellisia ja rakenteellisia ehtoja, jotka vastaavat IMF:n uuden ohjelman tärkeimpiä osia.

Koska Jugoslavian liittotasavallan luotonottomahdollisuudet pysyvät heikkoina myös Pariisin klubin jäsenen toteuttamien toimien jälkeen, ehdotettuun yhteisön makrotaloudelliseen rahoitusapuun suunnitellaan sisällytettäväksi huomattava, enintään 75 miljoonan euron avustusosa. Budjettikohtaan B7-548 on jo varattu tähän tarkoitukseen talousarviovarat vuosiksi 2002 ja 2003. Apuun sisältyvän enintään 55 miljoonan euron lainaosuuden maksuaika olisi enintään 15 vuotta, mikä vastaa muille Länsi-Balkanin maille viime aikoina myönnettyjä makrotaloudellisia apupaketteja. Yhteisö hankkisi varat lainaamalla ne markkinoilta yleisestä talousarviosta myönnettävän takauksen turvin. Jugoslavian liittotasavalta lainaa sen jälkeen varat yhteisöltä. Varainhankinta ja luotonanto vastaisivat täysin toisiaan, eikä toimenpiteeseen sisältyisi kaupallista riskiä Euroopan yhteisölle. Takuurahastomekanismin mukaisesti Jugoslavian liittotasavallalle varattavan enintään 55 miljoonan euron lainan myöntämispäätöksen talousarviovaikutukset merkitsisivät 4,95 miljoonan euron varausta takuurahastoon. Takuuvaraukseen on varattu riittävä marginaali tätä tarkoitusta varten.

Edellä esitetyn perusteella neuvostoa pyydetään hyväksymään liitteenä oleva päätösluonnos makrotaloudellisen lisärahoitusavun myöntämisestä Jugoslavian liittotasavallalle.

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 308 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Ennen ehdotuksensa esittämistä komissio on kuullut talous- ja rahoituskomiteaa.
- (2) Jugoslavian liittotasavallan viranomaiset ovat solmineet uudelleen yhteydet kansainvälisiin organisaatioihin ja edistyneet varsinkin maan taloudellisten suhteiden palauttamisessa ennalleen monenvälisten luotonantajien, muun muassa Euroopan investointipankin, ja virallisten kahdenvälisten luotonantajien kanssa.
- (3) Lokakuusta 2000 Jugoslavian liittotasavalta on edistynyt merkittävästi talouden vakautus- ja uudistuspyrkimyksiinsä ja ottanut pitkän askeleen kohti hyvin toimivaa markkinataloutta.
- (4) Osana vakautus- ja assosiaatioprosessia, joka muodostaa puitteet EU:n suhteille alueen kanssa, on toivottavaa tukea pyrkimyksiä, joilla varmistetaan vakaa poliittinen ja taloudellinen ympäristö Jugoslavian liittotasavallassa täyden yhteistyösuhteen kehittämiseksi yhteisön kanssa.
- (5) Yhteisön myöntämä rahoitusapu on tärkeä keino Jugoslavian liittotasavallan ja yhteisön lähentämiseksi. Yhteisö myönsi jo vuonna 2001 yhteensä 345 miljoonan euron makrotaloudellisen rahoitusavun Jugoslavian liittotasavallalle⁽¹⁾.
- (6) Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) hyväksyi toukuussa 2002 Jugoslavian liittotasavaltaa koskevan kolmi-vuotisen laajennetun rahoitusjärjestelyn, josta viranomaisen talousohjelmaa tuetaan noin 829 miljoonalla Yhdysvaltain dollarilla vuosina 2002–2005.
- (7) Maaailmanpankki päätti toukokuussa 2001 asettaa Jugoslavian liittotasavallan saataville väliaikaisesti erittäin edullisin ehdoin myönnettävän 540 miljoonan Yhdysvaltain dollarin kolmivuotisen lainapaketin. Vuoden 2002 tammi-kuussa hyväksyttiin 70 miljoonan Yhdysvaltain dollarin rakennesopeutuslaina ja toukokuussa 85 miljoonan rakennesopeutuslaina julkista taloutta ja energia- ja sosiaalialaa koskevien uudistusten ja yksityisen sektorin kehittämisen tukemiseksi.
- (8) Pariisin klubin jäsenet sopivat marraskuussa 2001 laajoista velanhuojennusjärjestelyistä Jugoslavian liittotasavallan hyväksi, mikä helpottaa maan maksutasetilannetta.
- (9) Jugoslavian liittotasavallan viranomaiset ovat pyytäneet rahoitusapua kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta, Euroopan yhteisöltä ja muilta kahdenvälisen avun rahoittajilta.
- (10) Sen arvioidun rahoituksen perusteella, jonka Kansainvälinen valuuttarahasto ja Maaailmanpankki voivat järjestää, on katettava merkittävä rahoitusvaje viranomaisten uudistuspyrkimyksiin liittyvien talouspoliittisten tavoitteiden tukemiseksi.
- (11) Yhteisön makrotaloudellinen rahoitusapu Jugoslavian liittotasavallalle on tarkoituksenmukainen tapa auttaa maata sen ulkoisissa rahoitusongelmissa maksutasetta tukemalla ja valuuttavarantoa vahvistamalla.
- (12) Yhteisön rahoitusapu, joka muodostuu pitkäaikaisesta lainasta ja varsinaisesta avustuksesta, on tarkoituksenmukainen toimenpide Jugoslavian liittotasavallan ulkoisen rahoitustilanteen kestävä kehityksen tukemiseksi maan heikon luotonottokapasiteetin vuoksi.
- (13) Rahoitusapuun liitettävä avustusosuus ei vaikuta budjettivallan käyttäjän toimivaltaan.
- (14) Tämän rahoitusavun hallinnoinnista vastaa Euroopan komissio, joka kuulee asiassa talous- ja rahoituskomiteaa.
- (15) Perustamissopimuksessa ei ole muuta tämän päätöksen tekemiseen valtuuttavaa määräystä kuin 308 artikla,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

1. Yhteisö antaa Jugoslavian liittotasavallan käyttöön makrotaloudellista lisärahoitusapua pitkäaikaisen lainan ja varsinaisen avustuksen muodossa maan kestävä maksutasetilanteen varmistamiseksi ja sen valuuttavarannon vahvistamiseksi.
2. Rahoitusavun lainaosuuden pääoma on enintään 55 miljoonaa euroa, ja pisin mahdollinen laina-aika 15 vuotta. Tätä tarkoitusta varten komissiolle annetaan valtuudet lainata Euroopan yhteisön puolesta tarvittavat varat, jotka annetaan Jugoslavian liittotasavallan käyttöön lainan muodossa.

⁽¹⁾ Päätös 2001/549/EY (EYVL L 197, 21.7.2001, s. 36) ja päätös 2001/901/EY (EYVL L 334, 18.12.2001, s. 30).

3. Rahoitusavun avustusosuus on enintään 75 miljoonaa euroa.

4. Yhteisön rahoitusapua hallinnoi komissio neuvotellen tiiviisti talous- ja rahoituskomitean kanssa ja tavalla, joka on Kansainvälisen valuuttarahaston ja Jugoslavian liittotasavallan välisten sopimusten mukainen.

2 artikla

1. Komissiolla on talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan valtuudet sopia Jugoslavian liittotasavallan viranomaisten kanssa yhteisön makrotaloudelliseen lisärahoitusapuun liitettävistä talouspoliittisista ehdoista. Näiden ehtojen on oltava 1 artiklan 4 kohdassa mainittujen sopimusten mukaiset.

2. Komissio tarkistaa säännöllisin väliajoin yhteistyössä talous- ja rahoituskomitean kanssa ja sovittaen toimintansa yhteen Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa, että Jugoslavian liittotasavallan talouspolitiikka on tämän makrotaloudellisen rahoitusavun tavoitteiden mukaista ja että sen ehdot täytetään.

3 artikla

1. Rahoitusavun laina- ja avustusosuudet annetaan Jugoslavian liittotasavallan käyttöön vähintään kahdessa erässä. Jollei 2 artiklan säännöksistä muuta johdu, ensimmäisen erän maksamisen ehtona on, että Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa sovitun laajennetun rahoitusjärjestelyn mukainen Jugoslavian liittotasavallan makrotaloudellinen ohjelma etenee suotuisasti.

2. Toinen ja mahdolliset muut erät maksetaan, kun edellä 2 artiklassa tarkoitetun talouspolitiikan noudattamista on jatkettu tyydyttävästi, kuitenkin aikaisintaan neljännesvuoden kuluttua ensimmäisen erän maksamisesta.

3. Varat maksetaan Jugoslavian liittotasavallan keskuspankille.

4 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitetuissa luotonotto- ja luotonantotoimissa käytetään samaa arvopäivää, ja niistä ei saa aiheutua yhteisölle maturiteettitransformaatioita, valuuttakurssi- tai korkoriskiä eikä muuta liiketoiminnallista riskiä.

2. Komissio toteuttaa Jugoslavian liittotasavallan pyynnöstä tarvittavat toimet varmistaakseen, että lainaehtoihin sisällytetään aikaista takaisinmaksua koskeva lauseke ja että sitä voidaan myös käyttää.

3. Kun olosuhteet sallivat lainojen korkojen tarkistamisen, komissio voi Jugoslavian liittotasavallan pyynnöstä jälleenrahoittaa kaikki alkuperäiset luottonsa tai osan niistä tai järjestellä uudelleen vastaavat rahoitusehdot. Jälleenrahoitus tai uudelleenjärjestelyt on toteutettava 1 kohdassa määriteltyjen ehtojen mukaisesti, eivätkä ne saa pidentää kyseisen lainan keskimääräistä erääntymisaikaa tai lisätä jälleenrahoituksen tai uudelleenjärjestelyn ajankohtana vielä maksamattoman lainapääoman määrää käypään kurssiin ilmoitettuna.

4. Jugoslavian liittotasavalta vastaa tarvittaessa kaikista tähän päätökseen perustuvan toimen tekemisestä ja täytäntöönpanosta yhteisölle aiheutuvista kuluista.

5. Talous- ja rahoituskomitealle tiedotetaan 2 ja 3 kohdassa mainituissa toimissa tapahtuneesta kehityksestä vähintään kerran vuodessa.

5 artikla

Komission on annettava vähintään kerran vuodessa ennen syyskuuta Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus, joka sisältää arvion tämän päätöksen täytäntöönpanosta edeltävän vuoden aikana.

6 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Sen voimassaolo päättyy kahden vuoden kuluttua julkaisemisesta.

LIITE

TAKUURAHASTON RAHOITTAMISEEN TARVITTAVAT BUDJETTIVARAT VUONNA 2002 SEKÄ LAINA-
VARAUKSESSA OLEVA MARGINAALI JA LAINATAKAUKSET KOLMANSIEN MAIDEN HYVÄKSI

(miljoonaa euroa)			
Toimet	Laskentaperusteet ⁽¹⁾	Rahaston varojen hankkiminen ⁽²⁾	Varauksen sisältämä marginaali
Päätetty hankkeisiin liittyvän avustuksen osalta			
EIP			213,00 ⁽³⁾
Välimeren alue 1997–2000	35,00 (a)	2,36	210,64
Vuosien 2000–2007 yleinen lainavaltuus	2 747,70 (b)	160,74	49,90
Turkin jälleenrakennuslaina	225,00 (b)	13,17	36,73
Itämeri/Venäjä-erityistoimi	25,00 (c)	2,25	34,48
Oikaisut			
EIP			
Itämeri/Venäjä-erityistoimelle vuodeksi 2001 tehdyn varauksen peruutus ⁽⁴⁾	(100) (c)	– 9,00	43,48
Rahoitusapu (d)			
<i>Lykätty toiminta</i>			
Albania: arvioitu siirto	(20) (e)	– 2,80	46,28
<i>Päätetyt toimet</i>			
Ukraina: makrotaloudellinen lisärahoitusapu	(92) (e) + 110,00	– 2,98	49,26
<i>Ehdotetut toimet</i>			
Bosnia ja Herzegovina: makrotaloudellinen lisärahoitusapu	20,00	1,80	47,46
Jugoslavian liittotasavalta: makrotal. lisärahoitusapu	55,00	4,95	42,51
Jäljelle jäävä luotonanto- ja takuukapasiteetti ⁽⁵⁾			472,33

⁽¹⁾ Laskentaperuste on 75 (a), 65 (b) tai 100 prosenttia (c) EIP:n lainojen nimellismäärästä ja 100 prosenttia (d) makrotaloudelliseen rahoitusapuun sisältyvistä lainoista.

⁽²⁾ Lokakuun 31 päivänä 1994 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 2728/94 säädettyjen rahaston varojen hankkimista koskevien sääntöjen mukaisesti. Vuodesta 2000 varausasteeksi on määrätty 9 prosenttia. Ennen vuotta 2000 (e) päätetyt toimenpiteet on siirretty 14 prosentin varausasteesta 9 prosentin varausasteelle.

⁽³⁾ Varauksen määrä vuonna 2002 rahoitusnäköymien mukaan.

⁽⁴⁾ Vuoden 2001 100 prosentin sijaan uusi maksuaikataulu on 25 prosenttia vuonna 2002, 40 prosenttia vuonna 2003 ja 35 prosenttia vuonna 2004.

⁽⁵⁾ Sellaisten lainojen osalta, joilla on täysi takaus.